

بسم الله الرحمن الرحيم

حسبه نهاد نظارت اجتماعى

www.ketab.ir

مؤلف:

گیتی کلای

سرشناسه: کلایی، گیتی، ۱۳۴۳-

عنوان و نام پدیدآور: حسبیه نهاد نظارت اجتماعی/مؤلف گیتی کلایی.

مشخصات نشر: قم: انتشارات خویی، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۲۷۲ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۸۸۹-۱۰-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۵۵-۲۷۲؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: حسبیت

Hesbat *

امربه معروف و نهی از منکر

Enjoining what is good and prohibiting what is evil*

رده بندی کنگره: BP۱۹۶/۸

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۳۷۷۵

شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۸۴۴۳۵

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

www.ketab.ir

عنوان کتاب: حسبیه نهاد نظارت اجتماعی

نویسنده: گیتی کلانی

ناشر: انتشارات خویی

قطع: وزیری، تعداد صفحات: ۲۷۲ صفحه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۸۸۹-۱۰-۴

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۱۰۰ عدد

تاریخ انتشار: پاییز ۱۴۰۰ شمسی

قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

بخش اول: کلیات و مفاهیم

۱۱	..... مقدمه
۱۴	..... فصل اول: مفهوم‌شناسی
۱۶	..... الف- حسب
۲۵	..... ب- ولایت
۲۸	..... ج- حکومت
۲۹	..... د- امریه معروف و نهی ازمنکر
۳۶	..... فصل دوم- امریه معروف و نهی ازمنکر در اسلام
۳۷	..... الف- امریه معروف و نهی ازمنکر در قرآن و روایات
۴۶	..... ب- امریه معروف و نهی ازمنکر از منظر فقها
۴۸	..... ج- شرایط امریه معروف و نهی ازمنکر
۵۰	..... د- مراحل امر و نهی
۵۲	..... هـ- اقسام امر و نهی
۵۳	..... فصل سوم - اهمیت و جایگاه حسب به عنوان یک نهاد حکومتی در اسلام
۵۳	..... الف- دایره حسب
۵۶	..... ب- قلمرو حسب
۵۷	..... ج- محتسب

بخش دوم: حسب در سیر تاریخی

۶۱	..... مقدمه
----	-------------

فصل اول- نمایی از حسبه در بستر تاریخ ۶۲

الف- آغاز تشکیل و پیدایی حسبه ۶۲

ب- تاریخ حسبه در ممالک اسلامی ۶۸

فصل دوم- رابطه نهاد حسبه با دیگر نهادهای حکومتی ۷۷

الف- حسبه و قضا ۷۸

ب- حسبه و مظالم ۷۹

ج- حسبه و شرطه ۸۰

د- حسبه و نقابت ۸۱

فصل سوم - وظایف و صلاحیت‌های نهاد حسبه ۸۲

الف - صلاحیت‌های مذهبی - اخلاقی ۸۳

ب - صلاحیت‌های اجتماعی - اقتصادی ۸۴

ج - صلاحیت‌های قضایی - انتظامی ۸۵

بخش سوم: نهاد حسبه در اقوال و آرای فقها

مقدمه ۸۹

فصل اول- مشروعیت حسبه به‌عنوان یک نهاد از منظر فقهای شیعه و اهل تسنن ۹۰

الف- آراء و اقوال علمای اهل سنت در مشروعیت نهاد حسبه ۹۱

ب- آراء و اقوال فقهای شیعه در مشروعیت نهاد حسبه ۹۶

فصل دوم- شرایط محتسب از منظر فقهای شیعه و اهل تسنن ۱۴۰

الف- شرایط محتسب از منظر فقهای اهل سنت ۱۴۰

ب- شرایط محتسب از منظر فقهای شیعه ۱۴۷

فصل سوم- وظایف و صلاحیت‌های نهاد حسبه ۱۵۲

الف- وظایف و صلاحیت‌های نهاد حسبه از منظر فقهای اهل سنت ۱۵۲

ب - وظایف و صلاحیت‌های نهاد حسبه از منظر فقهای شیعه ۱۵۵

بخش چهارم: باز کاوی نهاد حسبه در منابع فقه امامیه

مقدمه ۱۵۹

فصل اول - مشروعیت نهاد حسبه در منابع فقه امامیه ۱۶۱

الف- ولایت معصومین ۱۶۲

- ب- ولایت معصوم در عصر غیبت ۱۶۷
- د- دلایل مشروعیت نهاد حربه ۱۶۸
- فصل دوم - شرایط محتسب در منابع فقه امامیه ۱۷۹
- الف- اسلام و ایمان ۱۸۰
- ب- عقل و درایت ۱۸۱
- ج- فقاقت و علم ۱۸۲
- د- عدالت ۱۸۴
- ه- مرد بودن ۱۸۶
- فصل سوم - وظایف و صلاحیت‌های محتسب در منابع فقه امامیه ۱۸۹
- الف- نظارت بر بازار ۱۹۰
- ب- جلوگیری از منکرات در جامعه‌ی اسلامی ۲۰۴
- ج- گسترش نیکوکاران و اجرای آن در جامعه‌ی اسلامی ۲۰۹
- د- نظارت بر کارکنان حکومتی ۲۱۰
- ه- وظایف محتسب و نظارت بر اهل ذمه ۲۱۴

بخش پنجم: جایگاه نهاد حربه در جمهوری اسلامی ایران

- مقدمه ۲۱۹
- فصل اول- حربه در قانون اساسی ۲۲۰
- الف- نظارت مردم بر یکدیگر ۲۲۰
- ب- نظارت مردم بر دولت ۲۲۱
- ج- نظارت دولت بر مردم (از جمله کارگزاران حکومت) ۲۲۳
- د- حربه در قوانین عادی ۲۲۷
- فصل دوم- نهادهای متکفل حربه در جمهوری اسلامی ایران ۲۲۹
- الف- کمیسیون اصل نود ۲۳۰
- ب- دیوان محاسبات ۲۳۲
- ج- سازمان بازرسی کل کشور ۲۳۴
- د- دیوان عدالت اداری ۲۳۶
- ه- شهرداری‌ها ۲۳۸